AVRUPA İNSAN HAKLARI KOMİSYONU
AVRUPA KONSEYİ
Strasbourg – FRANSA

I- TARAFLAR

A- BAŞVURU SAHİPLERİ :

1- Adı Soyadı : Sefa Taşkın
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Bergama-1950
Sürekli Adresi : Bergama Belediyesi
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : İnşaat Mühendisi / Bergama Belediye Başkanı
Telefon No : 0.232.6329060

2- Adı Soyadı : Hasan Geniş
Uyruğu Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Süleymanlı Köyü / Bergama-1968
Sürekli Adresi : Süleymanlı Köyü -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Şoför
Telefon No : 0.232.6418359

3- Adı Soyadı : Günseli Karacaoğlu
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1976
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Ev Hanımı
Telefon No : 0.232.6418523

4- Adı Soyadı : Tahsin Sezer
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1952
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418334

5- Adı Soyadı : M. Ali Karacaoglu
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1950
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418395

6- Adı Soyadı : Muhterem Doğrul
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1944
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418347

7- Adı Soyadı : İzzet Öçkan
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1949
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418382

8- Adı Soyadı : İbrahim Dağ
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1951
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418393

9- Adı Soyadı : Ali Duran
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Çamköy/ Bergama-1976
Sürekli Adresi : Çamköy -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418362

10-Adı Soyadı : Sezer Umaç
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti
Doğum Yeri ve Tarihi : Süleymanlı / Bergama-1978
Sürekli Adresi : Süleymanlı -Bergama
Şimdiki Adresi : Aynı adres
Mesleği : Çiftçi
Telefon No : 0.232.6418301

TEMSİLCİLERİNİN :

Adı Soyadı : Mehmet Nur TERZİ , Senih ÖZAY, Eren İlhan GÜNEY, Remzi İNANÇ, Muhterem ÖZSÜER, Yenal ÖZSÜER, Erkan AVŞAR, Noyan ÖZKAN, İbrahim ARZUK,Ahmet OKYAY, Uğur KALELİOĞLU, Orhan Kemal CENDİZ, Şennur ŞENSOY, İbrahim TOKTAMIŞ, Aydın TANSU, Orhan YILDIRIM, Ayşen EREN

Mesleği : Avukat
Adresi : Nadir Nadi Cad. No:19/212 Konak-İzmir / TÜRKİYE
Telefon No : 00.232.4255560 – 4416181
Fax No : 00.232.4417893

B- ŞİKAYET OLUNAN YÜKSEK SÖZLEŞMECİ TARAF :

Türkiye Cumhuriyeti Devleti

II- OLAYLARIN AÇIKLANMASI :

Başvuruculardan Sefa Taşkın: İzmir/ Bergama ilçesinin Belediye Başkanı, Günseli Karacaoğlu: Bergama Çamköy'den ev hanımı, Hasan Geniş: Süleymanlı Köyünden şoför, diğerleri ise Çamköy'ün çiftçi / köylüleridir.

Bergama ilçesi, Ovacık ,Narlıca ve Çamköy sınırları içinde kalan bölgede altın madeni işletmeciliği yapmak için EM Eurogold Madencilik A.Ş. isimli firma, önce maden arama için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından izin almış, daha sonra hazırlattığı Çevre Etki Değerlendirmesi (ÇED) raporu ile 1994 yılında Bergama'da faaliyete başlamıştır.

Çoğunluğu bölgede yaşayan ve tarım arazileri olan 651 kişi söz konusu altın maden işletmeciliğine verilen iznin iptali için İzmir 1. İdare Mahkemesinde ; "siyanürlü liç yöntemi ile yapılacak altın madeni işletmeciliğinin toplum sağlığına aykırı olduğu, işletme sahasındaki bitki örtüsünü yok edeceği, tarımsal üretimde meydana gelebilecek kayıpların ve zararların katlanılmaz boyutlara ulaşılacağı, yer seçiminin yanlış olduğu, uluslararası sözleşmeler gereği , bölgede çevresel etki yaratacak faaliyetler nedeniyle yöre halkının **onayının** alınması gerektiği halde alınmadığı, maden sahasının bulunduğu bölgenin 1. derecede deprem kuşağında olduğu, bu nedenle olası bir depremde zehirli siyanürün toprağa ve bitkilere sızabileceği,bir şirketin kar hırsı için yöre halkının geleceğinin feda edildiği, bölgenin flora ve fauna açısından son derece zengin özelliklere sahip olduğu ve bu türlerin Bern Sözleşmesi gereği koruma altında olduğu " gerekçesiyle 08. 11. 1994 tarihinde Çevre Bakanlığı aleyhine dava açılmıştır. Davalar üç grup halinde açılmıştır:

TArifGünve arkadaşları diye adlandırılan toplam 465 kişinin davacı olduğu birinci grup.
T Mehmet Kurnaz ve arkadaşları diye adlandırılan 184 kişinin davacı olduğu ikinci grup.
T Avukat Senih Özay ve Birsel Lemke adına açılan üçüncü grup.
Bu davalar sonucunda İzmir 1. İdare Mahkemesi :
Φ 1994/501 Esas, 1996/537 karar sayılı ve 02.07.1996 tarihli kararı (Arif Gün ve arkadaşları)
Φ 1994/643 esas , 1996/ 538 karar sayılı ve 2.7.1996 tarihli kararı (Mehmet Kurnaz ve ark.)
Φ 1994/644 esas,1996/539 karar sayılı ve 2.7.1996 tarihli kararı (S. Özay ve B. Lemke)
altın madenciliğine izin veren işlemin yasaya ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle **davaların reddine** karar vermiştir. Bu kararlar davacı başvurucular tarafından temyiz edilmiş ve Danıştay 6. Dairesinin 1996/5477 Esas, 1997/2312 Karar ; 1996/5348 Esas, 1997/2311 Karar ; 1996/.5274 Esas, 1997/2310 Karar sayılı ve 13.5.1997 tarihli kararlarıı ile **bozulmuş** ve yeni hüküm tesis edilmesi için dosyalar mahkemesine iade olunmuştur. Bozma sonrası yapılan yargılama sonucu İzmir 1. İdare Mahkemesi :

ς 1997/635 Esas, 1997/876 Karar (Arif Gün ve arkadaşları)
ς 1997/636 Esas, 1997/ 877 Karar (Mehmet Kurnaz ve arkadaşları)
ς 1997/637 Esas, 1997/878 Karar (Senih Özay ve Birsel Lemke) ve 15.10. 1997 tarihli kararlarıyla **Bergama'da altın arama işlemin iptaline** karar verilmiştir.
Bu kararlar davalı Çevre Bakanlığı ve Bakanlık yanında davaya katılan EM Eurogold Madencilik A.Ş. tarafından temyiz edilmiştir. İnceleme sonucu Danıştay 6. Dairesi :
Ξ 1998/511 esas – 1998/1829 karar, (Mehmet Kurnaz ve arkadaşları)
Ξ 1998/512 esas – 1998/ 1830 karar, (Arif Gün ve arkadaşları)
Ξ 1998/510 esas - 1998/1828 karar, (Senih Özay – Birsel Lemke)

ve 1.4.1998 tarihli kararları ile hükümleri **onamıştır**. Bu kararlar 17.04.1998 tarihinde başvurucular avukatına tebliğ edilmiştir. Danıştay'ın onama kararından sonra, davalı bakanlık karar tashihi talebinde bulunmuştur. Dosyalar halen onama kararını veren Danıştay 6.Dairesinin önünde karar tashihi için inceleme aşamasındadır.

İdari yargılanma yasasının 28. Maddesine göre (yasal metinler aşağıda ayrıntılı olarak yazılıdır) mahkeme kararlarının tebliğinden itibaren en geç 30 gün içinde idare tarafından gecikmesizin yerine getirilmesi gerekmektedir. Aynı yasanın 52/4 maddesi gereği de: BOZMA KARARI OTOMATİK OLARAK YÜRÜTMEYİ DURDURMDAYI İÇERİR.

652 davacı ve diğer Bergamalı yurttaşlar, yaşam haklarını doğrudan tehdit eden siyanürlü liç yöntemi ile altın arama ve elde etme işlemine karşın etkin bir kamuoyu oluşturmuşlar ve hukuki temelde sert muhalefet yürütmüşlerdir. Altın işletmeciliğinde kullanılacak temel maddenin öldürücü ve zehirleyici etkiye sahip siyanür olması, konunun önemini kendiliğinden ortaya koymaktadır. Maden işletmeciliğinin yapılacağı yöre köylüleri öncelikle Ege bölgesi sonra tüm ülkede gündem oluşturacak kadar konuyu yaşamsal algılamış, adeta bir varoluş mücadelesi sergilemişlerdir. Başvurucularında içinde bulunduğu köylülerin bu aktif mücadelesi çevreciler, aydınlar, barolar, mühendis odaları ve kamuoyu tarafından büyük destek görmüş, konu bir çok kereler yerel ve ulusal basın ve televizyonlarda birinci haber olmuştur. Sorunun çok yönlü olarak kamuoyunun gündemine girmesinden sonra Bakanlar Kurulu üç kez konuyu görüşmek ve açıklamalar yapmak zorunda kalmıştır.

Danıştay 6. Dairesinin , altın arama işleminin iptalini ret eden 1. İdare Mahkemesinin kararını esastan bozmasından sonra meydana gelen gelişmeler kronolojik sırayla şöyledir :

Θ 13.05.1997 tarihinde Danıştay 6. Dairesi, altın madeni işletmesini hukuka uygun bulan İzmir 1. İdare Mahkemesi kararını esastan bozmuştur.
Θ 25.06. 1997 tarihinde Danıştay kararı, davalı Çevre Bakanlığı'na tebliğ edilmiştir.
Θ 26.06. 1997 tarihinde, İzmir Barosu Başkanlığı , İzmir Valiliği'ne bir dilekçe ile başvurarak Danıştay'ın bozma kararına uygun işlem yapılmasını talep etmiştir.(Ek :)
Θ 27.06.1997 tarihinde İzmir Baro Başkanlığı'na cevabi bir yazı gönderen İzmir Valisi, henüz kesinleşen bir yargı kararı olmadığını ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın altın madeni sahasındaki faaliyetin sürdürülmesinin istendiğini belirtmiştir. (Ek:)
Θ 29.07.1997 tarihinde davacıların avukatları Çevre Bakanlığı'na ihtarname göndererek Danıştay'ın esastan bozma kararına uyularak , siyanürlü altın arama işlemine son verilmesini talep etmişlerdir. (Ek:)
Θ 15.10.1997 tarihinde, bozma sonrası yapılan yargılama sonunda İzmir 1. İdare Mahkemesi altın madeni işletmesine izin veren idari işlemi iptal etmiştir.

Θ 22.10.1997 tarihinde işlemin iptaline ilişkin 1. İdare Mahkemesi kararı davalı Çevre Bakanlığı'na tebliğ edilmiştir.

Θ 23.10.1997 tarihinde, Çevre Bakanlığı ilgili tüm resmi kurumlara ve Eurogold A.Ş. 'ye bir yazı göndererek, tesis edilen izin ve ruhsat gibi işlemlerin Mahkeme kararına göre yeniden değerlendirilmesini istemiştir. (Ek:)

Θ 21.11.1997 tarihinde, Çevre Bakanlığı İzmir Valiliğinin konuya ilişkin görüş istemesi üzerine, valilikçe oluşturulan altın madenini izleme ve denetleme komisyonunun faaliyetinin durdurulmasını istemiştir. Bunun üzerine aynı komisyonun faaliyeti durdurulmuştur.(Ek:)

Θ Mahkeme kararına rağmen, madenin kapatılmadığı gibi, sahaya siyanür tanklarının getirildiği duyulunca, ../../ 1997 tarihinde maden sahasının kapatılması için binlerce köylü maden sahasını işgal etmiştir. Bu olay Türkiye kamuoyunda büyük yankı bulmuş, maden sahasına giren köylüler hakkında ceza davası açılmıştır.(hüküm ve iddianame no su)

Θ İzmir Valisi, 5442 sayılı il idare yasasının kendisine verdiği yetkiye dayanarak 25.4.1997.tarihinde maden sahasını 1 ay süreyle kapatılmasına karar vermiştir.
Θ İzmir valisi bakanlığa yazı yazmıştır.....

Θ İdari işlemin iptaline ilişkin 1. İdare Mahkemesi kararının , Çevre Bakanlığınca temyizi üzerine Danıştay iptal kararını 01.04.1998 tarihinde onamış ve onama kararı Bakanlığa tebliğ edilmiştir. Bakanlık bunun üzerine karar tashihi talebinde bulunmuştur.

Θ Başvuruculaların ikametgahlarının bulunduğu, Bergama- Çamköy, Narlıca ve Pınarköy muhtarları 18.12.1998 tarihinde Bergama Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmuşlar ve Mahkemenin 1997/ D. İş sayılı dosyası ile maden faaliyetinin devam ettiği tespit edilmiştir. (Ek:)

Θ İdare Mahkemesinin işlemin iptalini onaylayan Danıştay kararından sonraki bir tarihte, ..8. 1998 tarihinde Mahkeme kanalıyla yaptırılan bilirkişi incelemesinden maden faaliyetinin .....(Ek:)

Θ Çevre Bakanı İmren Aykut..... tarihinde..... açıklamasını yapmıştır.
Θ Bakanlar Kurulu ..... tarihinde konu ile ilgili.....açıklamasını yapmıştır.(üç kez)

III- ÖNE SÜRÜLEN SÖZLEŞMEYE AYKIRILIKLAR VE İLGİLİ DAYANAKLARA İLİŞKİN AÇIKLAMA :

SÖZLEŞMENİN 2.MADDESİNE AYKIRILIKLAR

Sözleşmenin 2. Maddesi :

“ Her ferdin yaşama hakkı kanunun himayesi altındadır. Kanunun ölüm cezası ile cezalandırdığı bir suçtan dolayı hakkında mahkemece hükmedilen bu cezanın infazı dışında, hiç kimse kasten öldürülemez. ”

Siyanürlü liç yöntemi ile altın maden işletmeciliği,Türkiye’den önce bir çok ülkede denenmiştir. Özellikle maden işletmeciliğinin bitiminden sonra, siyanürün çevrede yarattığı çölleştirici ve yok edici etkisi korkutucu düzeyde kendisini göstermiştir. (Kıbrıs,Şili, Brezilya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Papua Yeni Gine, Avustralya, İsveç , Fransa ve Amerika örnekleri)

Prof. Korte yörenin ekolojik yapısı ve siyanürlü altın arama yönteminin bitkiler üzerinde yaratacağı zehirli etkiyi raporuyla belirlemiştir.(rapordan alıntı yapılacak)

Avrupa parlamentosu 17 Kasım 1994 tarihli toplantısında : Türkiye / Bergama ve Edremit yakınında altın madeni işletmeciliğinde siyanür içeren kimyasal maddeler kullanacak şirketlerin yakında neden olacakları çevre felaketi hakkındaki önergeyi 170 kabul, 2 çekimser oyla ve (E) 84-0410/94 sayılı kararla kabul etmiş Türkiye hükümetine çağrıda bulunmuştur. Kabul edilen önergede şöyle denilmektedir: (karar aynen yazılacak) Görüldüğü üzere siyanürlü altın arama yöntemi öldürücü etkisi nedeniyle yasaklanmıştır.

Bilindiği üzere siyanür zehirli bir kimyasal madde olup, öldürücü etkiye sahiptir. ÇED ve bilimsel çevrelerce düzenlenen bilirkişi raporlarına dayanılarak verilen mahkeme kararlarında siyanürün olası etkisi şöyle anlatılmaktadır :

“ Proje sahasındaki yağışların taşkınlara neden olacağı, kış mevsiminde ve ilkbaharda yağış miktarı ve şiddetin oldukça yüksek olması nedeniyle, toplama havzasında bu mevsimle de taşkınlar olduğu , yöre halkının yer altı suyunu kullandığı, bir sızıntı durumunda yeraltı suyuna zehirli atıkların karışabileceği siyanür açısından PH değerinin önemli olduğu ve bu değerin yağışlardan etkilendiği , PH değerinin düşmesi durumunda siyanürün en tehlikeli olan HCN (hidrojen siyanür) gazına dönüşeceği, HCN ‘nin düşük kaynama noktasına sahip oluğu için (25.7 C) atmosfere karışma riskinin yüksek olduğu , siyanürün büyük toprak katmanları tarafından çok miktarda uzaklaştırılsa da zaman içersinde hidroliz gibi nedenlerin yeniden su ortamına salıverildiği, atık barajında bulunan maddelerin yer altı suyu üzerine olası etkisinin 20 – 50 yıl sürebileceği.....”

Açılanan bütün bilimsel verilere , yaşanmış örneklere rağmen yüksek sözleşmeci taraf olan Türkiye hükümeti Bergama da siyanürlü yöntemle altın aramasına izin vermiş, izin mahkemece iptal edilmesine rağmen, bu kararı altın şirketi ile imzaladığı sözleşmeden tazminat ödeyerek cayma için bir fırsat saymamış , aksine altın madeninin kapatılması için ısrarlı bir çaba için de olmuştur. Yöre halkının karşı çıkışları , dönem dönem sertleşen direnişleri hiç dikkate alınmamış , şirketin faaliyetleri durdurulmamıştır. Ekte sunulan İzmir Valiliği yazısından da anlaşılacağı üzere , **ülkeye nasıl sokulduğu bile bilinmeyen 18 ton siyanürün 3 ton test üretimi yapılmak suretiyle kullanılmıştır.** 15 ton siyanür ise halen maden sahasında bulunmaktadır. Binlerce ton dinamit patlatılmıştır. Üç ton siyanürün izinsiz kullanıldığının tespiti üzerine şirket yetkililerinin aleyhine ceza davası açılmıştır. (Bergama Asliye Hukuk Mahkemesinin 1998/... sayılı dosyası)

Yaşam hakkı, yalnızca bireylerin canlı varlıklarını sürdürmeleri değil aynı zamanda, sağlıklı bir ortamda ve temiz bir çevrede “insan” gibi yaşamaktır. Altın arama bölgesinde yaşayan başvuruculaların ve diğer yöre halkının ve doğal bitki örtüsünün yaşamları / gelecekleri üç ton siyanürün kullanılması ve 15 tonun muhafaza edilmesi ile riske edilmiştir. Kullanılan üç ton

siyanürün nereye aktığı , toprağa sızıp sızmadığı , yukarıda açıklanan raporda belirtildiği üzere 20 – 50 yıl içinde öldürücü etki yaratıp yaratmayacağı belirsizdir. Daha önce sızmış olması yada bundan sonra sızabileceği ihtimal dahilindedir . Bu durumda; başvuruculların yaşam hakkı tehdit altında bulunmaktadır. Dolayısıyla sözleşmenin 2. maddesi ihlal edilmektedir. Tehlike ve potansiyel risk, halen devam ettiğinden sürekli bir ihlal söz konusudur. Çevreye ve insan sağlığını korumakla görevli Çevre Bakanlığı, bu riski sürdürmek için yoğun hukuki ve fiili çaba içindedir. Ayrıca yerel bölge gazetelerinin haberlerine göre çok fazla dinamit patlatılması yüzünden bebek düşüren kadınlar vardır.

SÖZLEŞMENİN 8. MADDESİNE AYKIRILIKLAR

Sözleşmenin 8. Maddesi:

"1- Her şahıs hususi ve ailevi hayatına, meskenine, muhaberatına hürmet edilmesi hakkına maliktir.
2- Bu hakların kullanılmasına resmi bir makamın müdahalesi demokratik bir cemiyette milli güvenlik , amme emniyeti , memleketin iktisadi refahı, nizamı , muhafazası, suçların önlenmesi,sağlığın veya ahlakın ve başkasının hak ve hürriyetlerinin korunması için zaruri bulunduğu derecede ve kanunla derpiş edilmesi şartıyla vuku bulabilir."

Bireyin sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı olduğundan, yaşadığı bölgeye yönelik tehditler aynı zamanda bireysel yaşamında etkilemektedir. Kullanılan üç ton siyanürün nasıl bir sonuç doğuracağı henüz belli değildir. Belki bu yüzden insanlar şehirlerini terk etmek zorunda kalacaklardır. Nitekim ekte sunulu 9 Temmuz 1998 tarihli Yeniasır gazetesine konu olduğu gibi; yöre sakinleri siyanürlü toprağa gömülmek istememektedirler. Köylüler zehirli madenin çevresindeki topraklara gömülmek istememekte ve " ölürsek bizi Bergama veya başka bir yerde toprağa verin. Çünkü; siyanürle kirlenen topraklarda yatmak bize sonsuza kadar azap verir" demektedirler. Çoğunlukla köylü olan yöre halkının islami değerler nedeniyle "ölüye ve mezara" özel bir önem atfettikleri bilinmektedir. Bu alanlara yönelik olası yada potansiyel bir tehlikeyi doğrudan doğruya bireysel yaşamlarına yönelik bir tehdit olarak algılamakta ve rahatsızlık duymaktadırlar.

Özetle , başvuruculların yaşadıkları yöreye yönelik doğayı ve çevreyi yok edici , tahrip edici bir tehlike, yansımaları nedeniyle doğrudan bireysel yaşama da yöneliktir. Başka yere göç etme zorunluluğundan , komşuluk ilişkilerinin yok olmasına, etkilenmesine kadar pek çok yaşamın özel alanına müdahale niteliğindedir. Bu nedenle sözleşmenin 8. maddesi ihlal edilmiştir.

SÖZLEŞMENİN 6 VE 13.MADDESİNE AYKIRILIKLLAR

Sözleşmenin 6. Maddesi :

"1-Her şahıs gerek medeni hak ve vecibeleriyle ilgili nizalar gerek cezai sahada kendisine karşı sercedilen bir isnadın esası hakkında karar verecek olan kanuni,müstakil ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde hakkaniyete uygun ve aleni surette dinlenmesini istemek hakkına sahiptir."

Sözleşmenin 13. Maddesi :

“ İş bu sözleşmede tanınmış hak ve hürriyetleri ihlal edilen her şahıs ihlal fiili resmi vazifelerini ifa eden kimseler tarafından bu vazifelerin ifası sırasında yapılmış da olsa, milli bir makama fiilen müracaat hakkına sahiptir. ”

İzmir İdare Mahkemesinin, altın maden işletmeciliğini hukuka uygun bulan ilk kararın Danıştay 6. Dairesi tarafından bozulmasından sonra , maden arama faaliyetinin tümüyle durdurulması gerekirdi. Zira İdari Yargılama Usulü Yasası’nın 52/4 maddesi “kararın bozulması, kararın yürütülmesini kendiliğinden durdurur” demektedir. Buna göre : Danıştay bozma kararının davalı Çevre Bakanlığına tebliğ edildiği 25.06.1997 tarihinden itibaren davaya konu altın madenciliğine ilişkin işlemin durdurulması gerekmektedir.

İlaveten, İzmir 1. İdare Mahkemesi’nin altın madenciliği ruhsatını iptal eden 15.10.1997 tarihli kararı 22.10.1997 tarihinde davalı Çevre Bakanlığı’na tebliğ edilmiştir. Aynı yasanın 28/1. maddesi gereği mahkeme kararlarının tebliğinden itibaren en geç 30 gün içinde uygulanması zorunludur. Yani 22.11.1997 tarihinden sonra maden faaliyetine son verilmesi yasa gereğidir.

Altın arama iznini iptal eden İdare Mahkemesi kararı , Çevre Bakanlığı tarafından yürütmenin durdurulması istemi ile Danıştay ‘da temyiz edilmiştir. Danıştay 6. Dairesi..... tarihinde yürütmenin durdurulması istemini de ret etmiştir. Ardından maden işletmeciliği iznini iptal eden İzmir 1. İdare Mahkemesi kararını onamıştır.

Bütün bu gelişmelere karşın , altın madeni kapatılmamış , işlemleri durdurulmamıştır. Bu durumda mahkeme kararlarının bir anlamı kalmamıştır.

Sözleşmenin 6. Maddesinde anılan adil yargılama ; hükmün infazı/ yerine getirilmesi aşamasını da kapsamaktadır. Oysa anılan mahkeme hükümlerinin yerine getirilmesi , devlet görevlilerinin tutumu nedeniyle mümkün olamamaktadır.

Danıştay 6. Dairesi’nin 25.06.1997 tarihinde Çevre Bakanlığı’na tebliğ edilen 13.05.1997 tarihli kararı :yukarıda açıklandığı üzere İdari Yargılama Yasası’nın 52/4 md. gereği otomatik olarak yürütmenin durdurulması yani altın madencilik faaliyetinin durdurulması gerekmektedir. Bu nedenle 25.06.1997 tarihinden itibaren gerek bozma ilamı , gerekse diğer iptal kararları gereği sürekli ihlal söz konusudur. Bu nedenle ihlal sürdükçe başvuru için gerekli altı aylık süre uzamaktadır.

Aslında mahkeme kararlarının uygulanmaması Türkiye’de sık karşılaşılan bir olgudur. Termik santraller ile ilgili mahkeme kararının , Bakanlar Kurulu kararı ile uygulanmayacağının duyurulması , bireylerin devletten yada kamu kuruluşlarından mahkeme kararına dayalı alacaklarını infaz edememesi , mahkeme kararı ile görevine geri

dönen kamu görevlilerinin , göreve döndükleri gün yeniden görevden alınmaları örneklerinde olduğu gibi.

Olay ve davalar çok yoğun bir biçimde kamu oyuna intikal etmiş ve Bergama Türkiye ve dünya kamuoyu önünde ilgi odağı haline gelmiştir. Bergamalı köylüler ve kamuoyu mahkeme kararlarının uygulanacağı konusunda beklenti içine girmiş , Bergamalılar kararın uygulanması halinde eylemlerine son vereceklerini duyurmuşlardır .Ancak mahkeme kararlarının uygulanacağı yolundaki tüm umutlar hayal kırıklığı ile sonuçlanmış ve Bergamalıları tekrar kamuoyu oluşturmak için gösteriler yapmaya zorlamıştır. Başvuruculların ve Bergamalıların tek dileği mahkeme kararlarının uygulanmasıdır. Ancak buna güçleri

yetmemekte, çareyi kamuoyunu harekete geçirerek hükümet üzerinde baskı kurmada aramaktadırlar. Bu da hukukun işlevsizliğinde, hak arama hürriyetinin fiilen işlememesinden kaynaklanmaktadır.

İzmir Barosu, Mimarlar Odası İzmir Şubesi , Çevre Avukatları grubu v.b. pek çok kurum ve kuruluş, kararların yerine getirilmesi için İzmir Valiliği'ne, Çevre Bakanlığı'na çağrıda bulunmuş , fax göndermiştir. Bir grup davacı İzmir Valisi Erol Çakı hakkında (madeni kapatma konusunda yetkili olması nedeniyle) İç İşleri Bakanlığı'na şikayette bulunmuştur. İşin ilginç yanı şikayet ile ilgili araştırma yapması için dilekçe , şikayet edilen valiye gönderilmiş ve sonuçta bakanlıkça vali hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı kararı verilmiştir. Bakanlar Kurulu'nun bile olayı tartıştığı bir durumda başka sonuç beklenemez.

Savcılık şikayetleri.....

SÖZLEŞMENİN EK. 1. PROTOKOL 1. MADDESİNE AYKIRILIKLAR

Sözleşmenin Ek 1.Protokol 1. Maddesi :

"Her gerçek veya tüzel şahıs mallarının dokunulmazlığı hakkına / mülkiyetine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. Kamu yararı nedeniyle ve yasa ve uluslararası hukukun genel ilkeleriyle öngörülen koşullar dahilinde olmadıkça hiç kimse mülkiyetinden yoksun bırakılamaz."

Yukarıdaki hükümler, devletlerin, mülkiyet hakkının genel yarara uygun olarak kullanılmasını düzenlemek , yada vergilerin yada başka katkıların yada para cezalarının ödenmesini sağlamak için gerekli gördükleri yasaları yürürlüğe koyma hakkına halel getirmez."

Yukarıda anlatıldığı üzere üç ton siyanür kullanılmışı olup , 15 ton siyanür altın arama şirketinin depoların da bekletilmektedir. Muhtemel sızma halinde tarım arazilerinin çok büyük oranda zarar göreceği ve değer kaybına uğrayacağı açıktır.

Ayrıca Bergama, tarihi ve turistik yönleri ile çok önemli bir konumdadır. Siyanürün toprağa sızması halinde, bölgenin zehirli topraklara sahip olduğu duyulacak , turist akışı duracak, ticari faaliyetler zarar görecektir.

Yasal mevzuat şöyledir:

1- ANAYASA :

KİŞİ DOKUNULMAZLIĞI, MADDİ VE MANEVİ VARLIĞI
Madde 17 : Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

SAĞLIK HİZMETLERİ VE ÇEVRENİN KORUNMASI

Madde 56 : Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir.
Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığının korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir.

MAHKEMELERİN BAĞIMSIZLIĞI
Madde 138 : Hakimler , görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasa,kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.
.....
Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır ; bu organlar ve idare , mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.

2-2577 SAYILI İDARİ YARGILAMA YASASI

KARARLARIN SONUCU
Madde 28 : 1- Danıştay, Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemeleri'nin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre İdare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez. Ancak, haciz ve ihtiyati haciz uygulamaları ile ilgili davalarda verilen kararlar hakkında bu kararların kesinleşmesinden sonra idarece işlem tesis edilir.
.....

3- Danıştay , Bölge İdare Mahkemeleri, İdare ve Vergi Mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerden İdare aleyhine Danıştay ve ilgili idare mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir.

4- Mahkeme kararlarının otuz gün içinde kamu görevlilerince kasten yerine getirilmemesi halinde ilgili, idare aleyhine dava açılabileceği gibi , kararı yerine getirmeyen kamu görevlisi aleyhine de tazminat davası açılabilir.

TEMYİZ VEYA İTİRAZ İSTEMLERİNDE YÜRÜTMENİN DURDURULMASI
Madde 52 /4 : Kararın bozulması, kararın yürütülmesini kendiliğinden durdurur.

3- 2872 SAYILI ÇEVRE KANUNU

İLKELER
Madde 3 : Çevre korunmasına ve çevre kirliliğinin önlenmesine ilişkin genel şunlardır:
a) Çevrenin korunması ve çevre kirliliğinin önlenmesi gerçek ve tüzel kişilerle vatandaşların görevi olup , bunların bu konuda alınacak tedbirlere ve belirlenen esaslara uymakla yükümlüdürler.
b)Çevre korunmasına ve kirliliğine ilişkin karar ve önlemlerin alınması ve uygulanmasında; insan ve diğer canlı varlıkların sağlığının korunması, alınacak önlemlerin kalkınma çabalarına

olumlu ve olumsuz etkileri ile fayda ve maliyetleri dikkate alınarak kısa ve uzun vadeli değerlendirmelerin yapılması esastır.
c) Arazi ve kaynak kullanım kararını veren ve proje değerlendirmesi yapan yetkili kuruluşlar, kalkınma çabalarını olumsuz yönde etkilememeyi dikkate alarak çevrenin korunması ve kirlenmemesi hedefini gözetirler.

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRİLMESİ
Madde 10 : Gerçekleştirmeyi planladıkları faaliyetleri sonucu çevre sorunlarına yol açabilecek kurum , kuruluş ve işletmeler bir " Çevresel Etki Değerlendirme Raporu" hazırlarlar. Bu raporda çevreye yapılabilecek tüm etkiler göz önünde bulundurularak çevre kirlenmesine sebep olabilecek atık ve artıkların ne şekilde zararsız hale getirilebileceği ve bu hususta alınacak önlemler belirtilir.
" Çevresel Etki Değerlendirme Raporu'nun " ; hangi tip projelerde isteneceği, ihtiva edeceği hususlar ve hangi makamca onaylanacağına dair esaslar yönetmelikte belirlenir.

FONUN KURULMASI VE FONDAN YARARLANMA
Madde 17 : Çevre kirliliğinin önlenmesi ve çevrenin iyileştirilmesi için gerekli harcamaların % 45 'ine kadar, en çok yirmi yıl vadeli kredilerle Çevre Kirliliğini Önleme Fonundan desteklenir.

4- 1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSIHHA KANUNU

Madde 286 : Civarında ikamet eden halkın sıhhat ve istirahatini ihlal eden müesseseler ve atölyeler bu kanunun neşrinden itibaren , resmi müsaade istihsal edilmeksizin açılmaz.

Madde 270 : Bu kanuna müteferri olmak üzere bu üç sınıf müessese ve atölyelerin bir listesi sıhhat ve içtimai muavenet vekaletince iktisat vekaletinin de mütalaası alınmak şartıyla tanzim olunur .Bu listede münderiç olmayan müessese ve atölyelerin hangi sınıftan addedileceği badehu yine aynı suretle tayin edilir.

Madde 271 : Birinci sınıf müesseselerin tesisi için ancak Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletince müsaade olunur ve İktisat Vekaletince malumat verilir. Bu hususta müsaade almak üzere müessesenin bulunduğu mahalde en büyük mülkiye memuruna bir istida ile müracaat edilir.
Bu istida müessesenin nevi, ne ile iştigal edeceği ve bir tafsilat kaydedilmelidir. Bu müracaat evrakı mahalli sıhhat memurlarının raporuyla Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekaletine gönderilir. Vekaletçe icabında yaptırılacak tetkikat ve tahkikattan sonra resmi müsaade verilir.

5-ÇED TÖNETMELİĞİ

YÖNETMELİĞE AYKIRI UYGULAMAKARIN DURDURULMASI
Madde 28 : Bu yönetmelik kapsamındaki faaliyetlerin , ÇED olumlu görüş veya Çevresel etkiler önemsizdir" kararını belirten yazıyı almadan başladığı tespit edildiğinden , faaliyet, mahallin en büyük mülki idare amirince durdurulur. Yönetmelik hükümlerine göre gerekil işlemler tamamlanmadan durdurma kararı kaldırılamaz.
ÇED olumlu görüşü verilen faaliyetler için ÇED raporu ve ekleri hakkındaki taahhütnameye uyulmadığının tespiti halinde, mahallin en büyük mülki idare amiri söz konusu yükümlülükleri yerine getirilmesi için bir defaya mahsus olmak üzere otuz günlük bir süre

verir. Bu süre sonunda yükümlülüklerini yerine getirmedikçe durdurma kararı kaldırılmaz. Cezai hükümler saklıdır.
" Çevresel etkiler önemsizdir " kararı verilen faaliyetler için ÇED ön araştırma raporu ve ekleri hakkındaki taahhütnameye uyulmadığının tespiti halinde yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

IV- SÖZLEŞMENİN 26. MADDESİYLE İLGİLİ OLARAK İÇ HUKUKTA SON KARAR VERİLİNCEYE KADAR YAPILMIŞ BAŞVURULAR VE SONUÇLARI :

14.09.1994 tarih ve 20941 sayı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca EM Eurogold Madencilik A.Ş.' ye verilen Bergama ilçesi, Ovacık, Narlıca ve Çam köy sınırları içinde kalan bölgede altın madeni işletmeciliği izninin iptali için İzmir 1. İdare Mahkemesi'nde ;

Φ Arif Gün ve arkadaşları tarafından , 1994/501 Esas sayılı
Φ Mehmet Kurnaz ve arkadaşları tarafından 1994/... Esas sayılı
Φ Senih Özay ve Birsel Lemke tarafından 1994/644 Esas sayılı

dosyalar ile iptal davası açılmıştır. Mahkeme 1996/537 , 1996/538 ,1996/539 karar sayıları ve 02.07.1996 tarihli kararları ile izin işleminin yasaya ve hukuka uygun olduğu gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Bu karar davacı başvurucular tarafından temyiz edilmiş ve Danıştay 6. Dairesinin 1996 / 5477 Esas, 1997/2312 Karar ; 1996/5348 Esas, 19972311 Karar ; 1996/...., 1997/..... Karar sayılı ve 13.05.1997 tarihli kararları ile bozulmuştur. Bozma sonucu yapılan yargılama sonucu İzmir 1. İdare Mahkemesi :

P 1997/635 Esas , 1997/876 Karar (Arif Gün ve arkadaşları)
P 1997/636 Esas , 1997/877 Karar (Mehmet Kurnaz ve arkadaşları)
P 1997/637 Esas , 1997/878 Karar (Senih Özay ve Birsen Lemke)

ve 15.10. 1997 tarihli kararı ile izin işleminin iptaline karar vermiştir. Bu karar davalı idare Çevre Bakanlığı ile bakanlık yanında davaya katılan EM Eurogold Madencilik A.Ş. tarafından temyiz edilmiştir. Danıştay 6. Dairesi :

* 1998/511 Esas , 1998/1829 Karar (Mehmet Kurnaz ve arkadaşları)
* 1998/512 Esas , 1998/1830 Karar (Arif Gün ve arkadaşlar)
* 1998/510 Esas , 1998/1828 Karar (Senih Özay ve Birsel Lemke)

ve 01.04.1998 tarihli karar ile hükümleri onamıştır. Danıştay'ın onama kararından sonra, davalı bakanlık karar tashihi talebinde bulunmuştur. Dosya halen karar tashihi aşamasındadır.

V - BAŞVURUNUN AMACINA İLİŞKİN AÇIKLAMA :

.Yukarıda III bölümünde ayrıntılı olarak açıklandığı üzere ; siyanürlü liç yöntemi ile altın maden işletmeciliği o bölgede ikamet eden yöre halkına ve ekolojik dengeye telafi edilemez boyutlarda zarar vereceği gerçeği karşısında sözleşmenin 2. ve 8. maddeleri ile mahkeme kararının yerine getirilmemesinden dolayı hak arama özgürlüğünün ihlali gerekçesiyle 6. ve 13. Maddeleri ve mülkiyet hakkının ihlali bakımından sözleşmenin ek 1. Protokol 1. maddesine aykırılığın tespitini ve ihlalden kaynaklanana zararın tazminini istemekteyiz.

VI - DİĞER ULUSLARARASI İŞLEMLERE İLİŞKİN AÇIKLAMA :

Herhangi başka bir uluslararası kuruluşa başvuru yapılmamıştır.

VII – BELGELERİN LİSTESİ :

1- Başvuru yetki belgesi (11 adet)
2- İlk dava dilekçesi (üç grup)
3- İlk kararlar
4- Danıştay 'ın bozma kararı
5- İkinci iptal kararı
6- Danıştay'ın onama kararı
7- Valilik yazışmaları
8- Prof. Korte raporu
9- Avrupa parlamentosu kararı
10- Kitapçıklar (iki adet)
11- Bergama Asliye Hukuk Mahkemesi tespit kararı (iki adet)
12- Gazete kupürleri

VIII – TERCİH EDİLEN DİL : İngilizce.

IX - BİLDİRİM VE İMZA : Sözleşme ihlaline konu olay yasal ve hukuki dayanaklarıyla birlikte yukarıda anlatılmıştır. Sunulan fotokopiler dosyasındaki asıllarına uygundur. Komisyon önündeki incelemenin duruşmalı yapılmasını talep ediyoruz.

Bildiğimiz ve inandığımız kadarıyla vermiş olduğumuz bilgilerin doğru olduğunu ve komisyon işlemlerinin gizliliğine saygılı davranacağımızı beyan ederiz. Başvuru sahiplerinin isimlerinin açıklanmasına bir itirazımız yoktur.

İzmir, 15.09.1998
Başvuru sahibi temsilcileri
Av. Mehmet Nur TERZİ